12. konference Evaluační jednotky NOK

Od čerpání k výsledkům:
Jak se mění pohled na úspěch veřejných politik

Od projektů k dopadům: Evaluace integrovaných územních investic v českých MOA

Zdeněk Dvořák
Jiří Svobodník

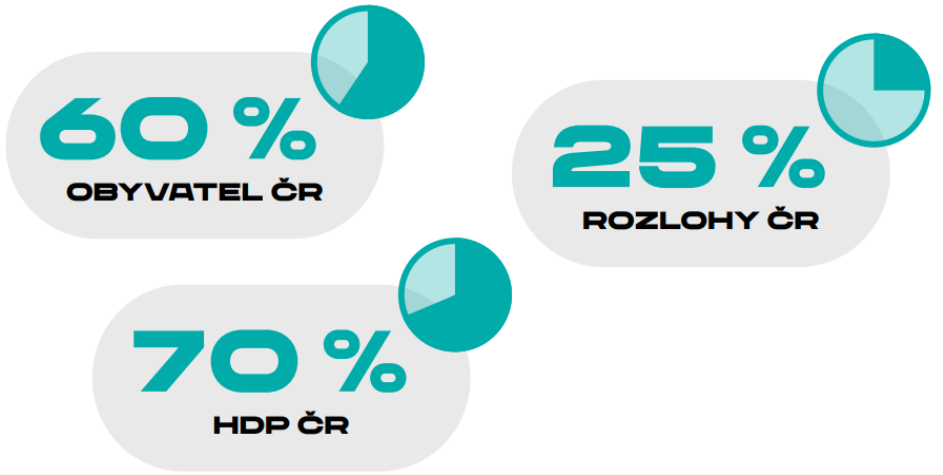
4. listopadu 2026, Praha

Obsah prezentace

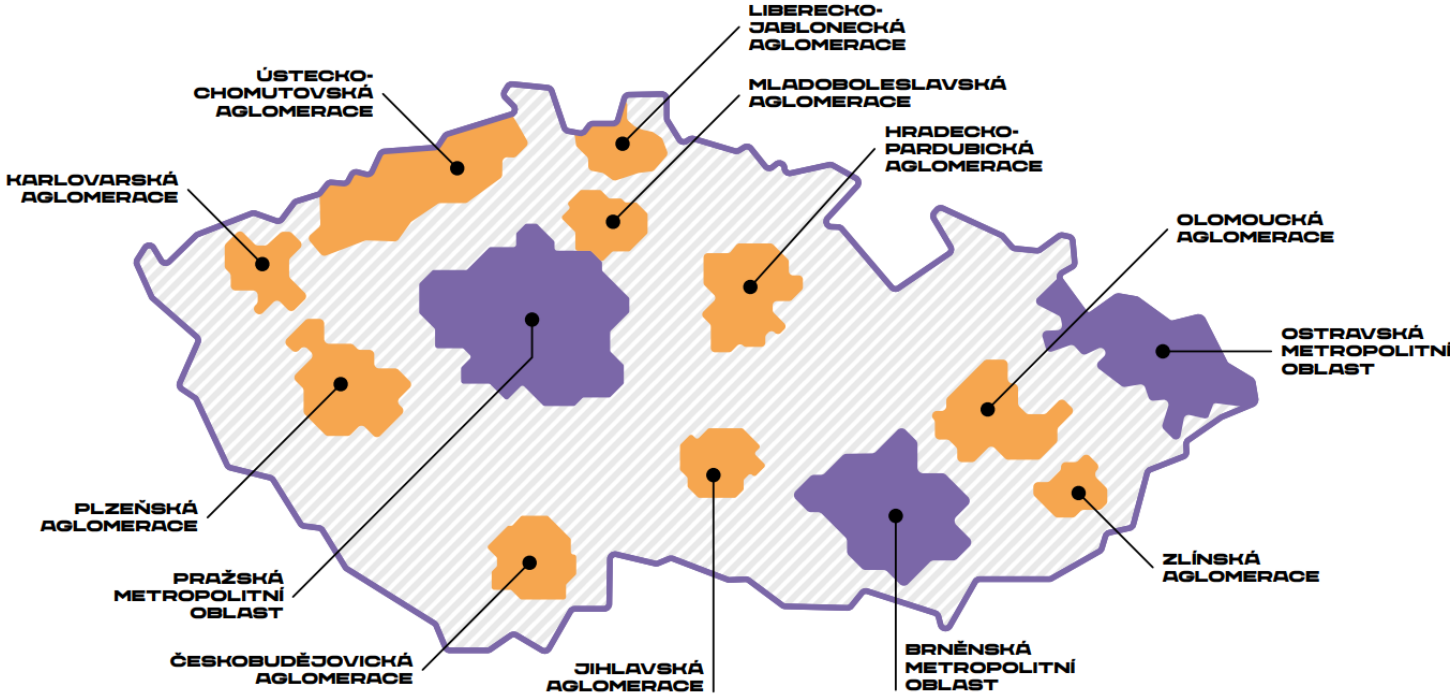
1. **Co jsou metropolitní oblasti a aglomerace (MOA) a co je to ITI**
2. **Čím se zabývá evaluační minitým ITI a jaké jsou naše dosavadní výsledky**
3. **Proč a jak se pracujeme s daty**
4. **Jak bychom chtěli rozvíjet evaluace do budoucna**

1. Metropolitní oblasti a aglomerace ČR

2014-2020
2021-2027
2028-2034

1729 OBCÍ (28 % OBCÍ ČR)

MOA METROPOLITNÍ OBLASTI A AGLOMERACE V ČR

Metropolitní oblasti a aglomerace v Česku

- fungují jako póly růstu - soustřeďují většinu ekonomické aktivity, inovací a pracovních příležitostí v ČR
- zároveň jsou důležitými aktéry v oblastech dopravy, bydlení, energetiky, digitalizace či adaptace na změnu klimatu
- jedná se o funkční městská území (vymezená na základě dojížďky a dalších ukazatelů)
- bez koordinovaného postupu hrozí v novém programovém období oslabení územní dimenze a rozmělnění investic do projektů s nižší přidanou hodnotou či dopadem.

Strategie MOA a nástroj integrovaných územních investic (ITI)

- Integrované územní strategie dané metropolitní oblasti / aglomerace
  - Její součástí je nástroj „**Integrovaná územní investice“ (ITI) – dedikovaná opatření s alokací prostředků a indikátorů v operačních programech**
  - **2014-2020: ITI pro 7 MOA + „česká cesta“ IPRÚ** (Integrovaný plán rozvoje území) **pro 6 aglomerací**
- **Přístup ITI se osvědčil => 2021-2028 rozšíření ITI pro všech 13 MOA**

Rysy ITI:
- určené území
- určená alokace
- implementační mechanismus

Integrovaná územní strategie = nástroj ITI (EU z ŘO OP) + další témata financovaná z dalších zdrojů

Monitorování a evaluace strategií MOA a nástroje ITI

Jednotliví nositelé Strategie MOA provádějí:

- **monitoring - navázaný na nástroj ITI**
  - **Roční zprávy o plnění Strategie, interní analýzy absorpční kapacity, analýzy čerpání finančních prostředků, plnění plánu indikátorů apod.**
- **evaluace – navázané primárně na nástroj ITI**
  - **Ex-post evaluace Strategie 2014-2020**
  - **Mid-term Strategie 2021-2027**
- **V území vznikají specifické přínosy, jejichž dopady se snažíme podchytit:**
  - **Na úrovni projektů / integrovaných řešení**
  - **Na úrovni nástroje ITI / řízení Strategie MOA – partnerství, spolupráce, institucionalizace**

MOA v číslech

Celkový počet projektů: 2100

175 kilometrů nových cyklostezek a cyklotras, dalších 124 kilometrů v realizaci

123 HEKTARŮ PLOCH ZELENÉ INFRASTRUKTURY

66 PAMÁTKOVÝCH OBJEKTŮ BUDE REVITALIZOVÁNO DO KONCE ROKU 2029, Z TOHO 34 JE JIŽ DOKONČENÝCH

65 kilometrů nových či modernizovaných tramvajových tratí a trolejbusů, dalších 104 kilometrů v realizaci

45 NOVÝCH P+R PARKOVIŠŤ, 34 JE JIŽ HOTOVÝCH

PO 14-20 – vyčerpáno 31 mld. kč

PO 21+ – alokováno 52 mld. Kč

METROPOLITNÍ OBLASTI A AGLOMERACE V ČR

2) Co je cílem našeho evaluačního minitýmu MOA?

Chceme využívat data a výsledky evaluací pro lepší řízení strategií a pro vyhodnocování přínosů a dopadů ITI na obyvatele a území jak na úrovni strategických projektů a integrovaných řešení, tak v oblasti spolupráce zapojených aktérů v dané metropolitní oblasti / aglomeraci.

Svazek obcí Metropolitní oblasti a aglomerace ČR

https://www.moa-cr.cz/ + Facebook + LinkedIn

- Přípravy na založení 2025, oficiálně od ledna 2026
- Jednotný a silnější hlas všech MOA na evropské i národní úrovni
- Vyjednávání nového programového období 2028+
- Spolupráce s dalšími územními partnery
- Předsedou Miroslav Žbánek
- V rámci svazku existují pracovní týmy – jedním z nich je náš evaluační minitým

METROPOLITNÍ OBLASTI A AGLOMERACE V ČR

Společné evaluační činnosti v rámci MOA

- **Metaevaluace ITI 2014 – 2020**
- **Souhrnná ex-post evaluace 2014-2020**
- **Souhrnná mid-term evaluace 2021-2027**
- **Poradenská činnost pro nositele ITI při zpracovávání dílčích evaluací (ex-post, mid-term)**
- **Komunikační uzel s MMR-ORP při tvorbě zadání evaluací**

=> Vznikají tak materiály, které konsolidují a syntetizují vzniklé evaluace vztažené k nástroji ITI a metropolitní spolupráci

METAEVALUACE NÁSTROJE ITI 2014-2020

- ke stažení zde

„Inventura“

= hledání zjištění a doporučení z evaluací ITI (EK, ŘO OP, MMR-NOK) 2014-2020 pro další období a jak se s výstupy evaluací pracovalo

+ snaha vytvořit syntetizující zjištění a doporučení pro implementaci 2021-2027 a přípravu programového období 2028

Doporučení pro jednotlivé typy subjektů:

Evropská komise (EK)

- flexibilnější pravidla financování a programování integrovaných nástrojů,
- podpora integrovaného územního přístupu v rámci politiky EU

METAEVALUACE NÁSTROJE ITI 2014-2020 - doporučení

Národní úroveň (MMR-ORP, MMR-NOK)

- zjednodušení implementačních struktur
- harmonizace metodik a zjednodušení administrativy
- koordinace a komunikace při přípravě a realizaci integrovaných nástrojů
- zakotvení metropolitní dimenze v národních strategiích a politikách
- institucionální rámec pro metropolitní spolupráci
- financování metropolitního rozvoje nad rámec fondů EU

Národní úroveň – řídicí orgány OP

- spolupráce ŘO s nositeli ITI a zacílení na územní potřeby
- zjednodušení procesů a snížení administrativy
- respektování integrovaného a místního přístupu v OP

Nositelé ITI/IPRÚ

- vícezdrojové financování integrovaných strategií
- tematické zaměření projektů a kvalita žádostí
- mechanismy spolupráce v metropolitní oblasti/aglomeraci
- metropolitní agenda v místní správě
- společné vystupování metropolitních regionů navenek

Syntézy evaluací nositelů ITI (ex-post 2014-20, mid-term 2021-27)

- **Analýza koncepčních a řídicích dokumentů**
- **Analýza administrace a procesů**
- **Rešerše veřejných zdrojů a médií**
- **Analýza dat z MS2014+ a MS2021+**
- **Řízené rozhovory**
- **Fokusní skupiny**
- **Dotazníková šetření**
- **Případové studie**

Způsob zpracování evaluace	Ex-post 2014-20	Mid-term 2021-27
Externí	5	4
Interní	7	6
Kombinovaný přístup	1	3

Co partneři v území oceňují?

- **Jistota rezervované alokace a konec projektů „do šuplíku“, fázování složitějších staveb**
- **Vstřícnost, profesionalita a dostupnost týmů nositelů (partnerský přístup, konzultace)**
- **Nižší vstupní bariéra pro menší aktéry (zjednodušený projektový záměr)**
- **Platforma pro partnerství, síťování a koordinaci v území, odbourání meziobecní rivality**
- **Uzel pro komunikaci s národní úrovní**

Samotná myšlenka nástroje ITI není z pohledu aktérů v území problémem, během rozhovorů byli kritičtí (stejně jako u individuálních výzev) k podmínkám a nastavení implementace, stanovených na národní úrovni.

Daří se strategie realizovat?

- **V klíčových rozvojových osách se strategie daří naplňovat a investice pomáhají území rozvíjet**
- **Období 14-20 – čerpání v rozmezí 80 – 97 %**
- **Období 21+ - pod právními akty v rozmezí 40-60 % alokace (31. 12. 2025)**
- **Úspěšná témata: vzdělávací infrastruktura, udržitelná mobilita a veřejná doprava, ITS, kulturní dědictví**
- **Problémová témata: sociální bydlení, veřejná prostranství a zelená infrastruktura**

Výsledky nástroje ITI a zlepšení metropolitní spolupráce jsou doložitelné a viditelné

- **Případové studie - integrovaná řešení**
- **Dotazníková šetření - zpětná vazba od stakeholderů i od příjemců**
- **Focus groups - zpětná vazba od stakeholderů i od příjemců**
- **Příklad dobré praxe: Dotazníkové šetření mezi starosty (Brněnská metropolitní oblast)**

Plody metropolitní spolupráce

- **Pracovní skupina Metropolitní spolupráce (Ostravská metropolitní oblast)**
- **Pravidelná setkání územních koordinátorů ITI jednotlivých částí aglomerace (Ústecká aglomerace)**
- **Aglomerační svazek (Olomoucká aglomerace)**

Případové studiE

- **Modernizace tramvajového (76 mil. Kč EU) a silničního mostu (199 mil. Kč EU) ve Výškovické ulici v Ostravě**
- 2 OP (IROP a OP Doprava)
- 2 EU fondy (ERDF, Kohezní fond)
- 1 veřejná zakázka
- 2 projekty
- 2 příjemci (Moravskoslezský kraj a Dopravní podnik Ostrava)
- koordinovaná přestavba mostů přes železniční koleje a přes frekventovanou čtyřproudovou komunikaci.
- Mosty spojují jižní část Ostravy s centrem města: Ostrava-Jih je nejlidnatějším obvodem města Ostravy s cca 110 tisíc obyvateli.
- mostní oddělení individuální od tramvajové dopravy.
- oddělené pásy pro cyklistickou dopravu - propojení cyklostezek městské části Ostrava - Jih s obchodní zónou „Shopping Park“.
- Dopravní zatížení je cca 15 tisíc vozidel denně.

MOA METROPOLITNÍ OBLASTI A AGLOMERACE V ČR

Případové studie

- **Automatické mlýny**
- 1 OP, památky a vzdělávání
- 5 projektů
- 427 mil. Kč dotace EU
- 3 žadatelé (město Pardubice, Pardubický kraj, Nadace Automatické mlýny)

= revitalizace brownfieldu a posílení kulturní a vzdělávací fce

Případové studie

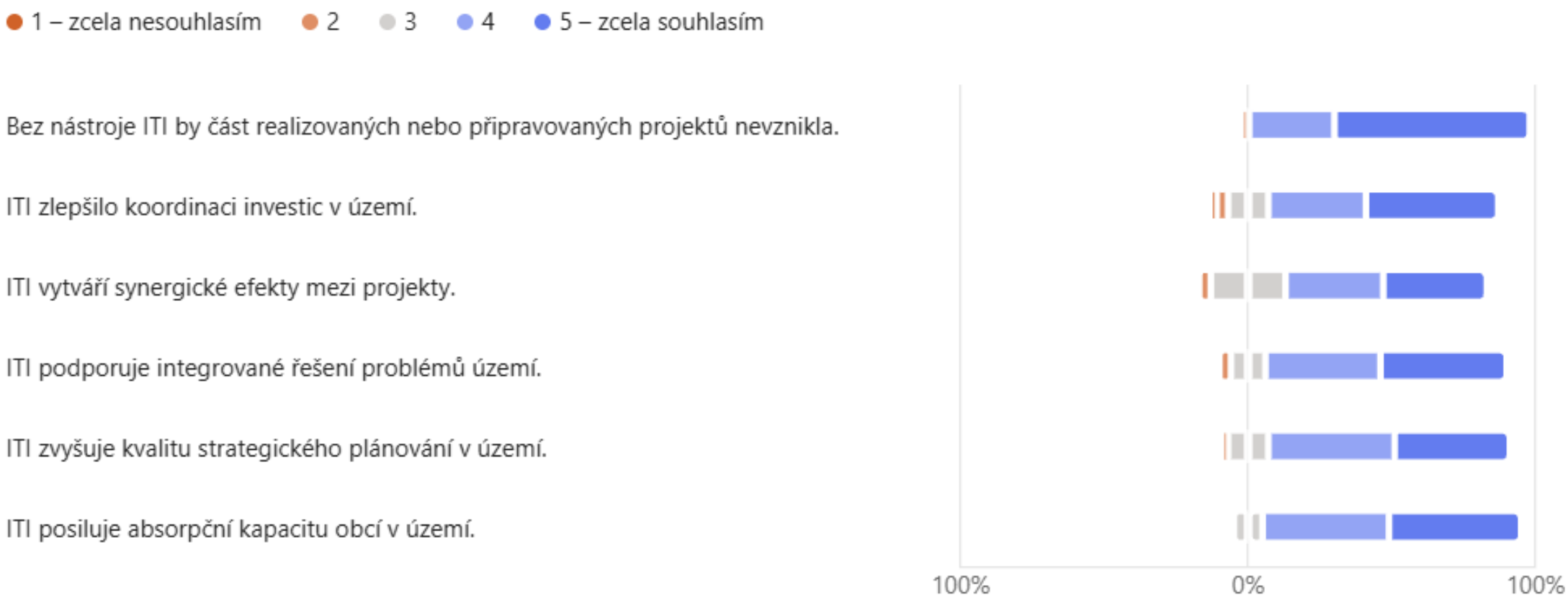
- **Zkapacitnění mateřských škol v BMO**
- Síťové integrované řešení
- 1 OP (IROP)
- 25 projektů z území
- 465 mil. Kč dotace EU
- 20 žadatelů

= komplexní řešení problémů a potřeb v území

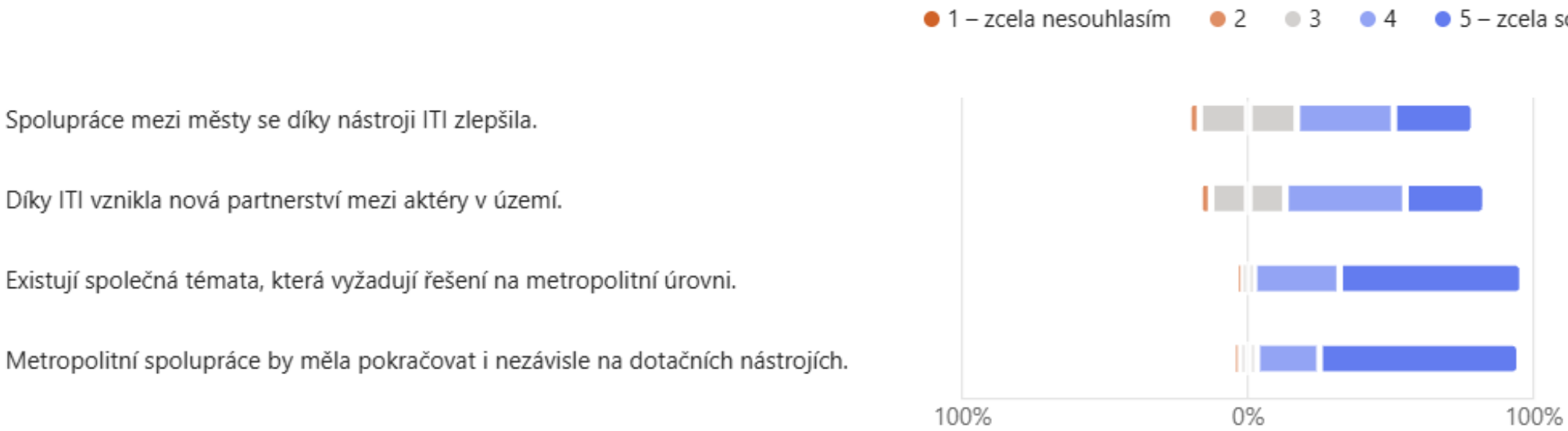
Nástroj ITI nejsou jen integrované projekty nebo integrovaná řešení…

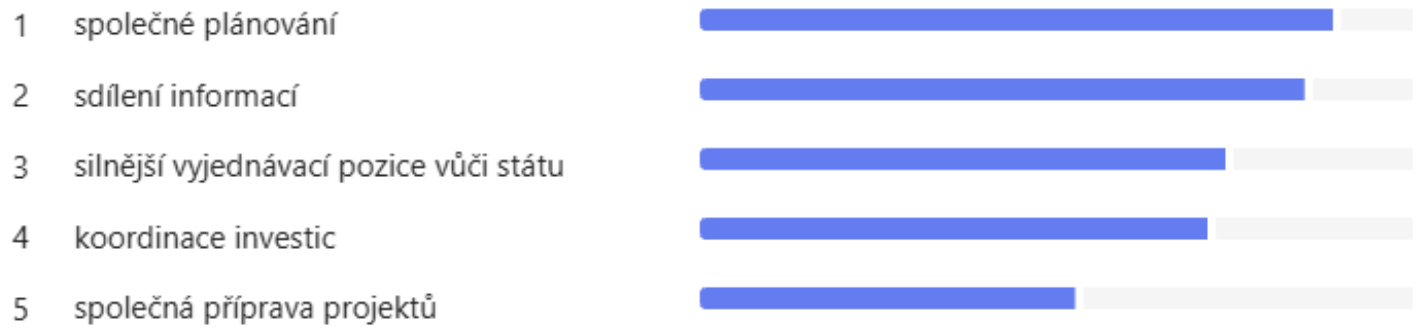

Zdroj: dotazníkové šetření Mid-term hodnocení ITI Ostravské metropolitní oblasti 2021-2027/2029 – dotazník pro stakeholdery, srpen-září 2026

METROPOLITNÍ OBLASTI A AGLOMERACE V ČR

…ale také nástroj pro spolupráci měst a dalších partnerů v MOA

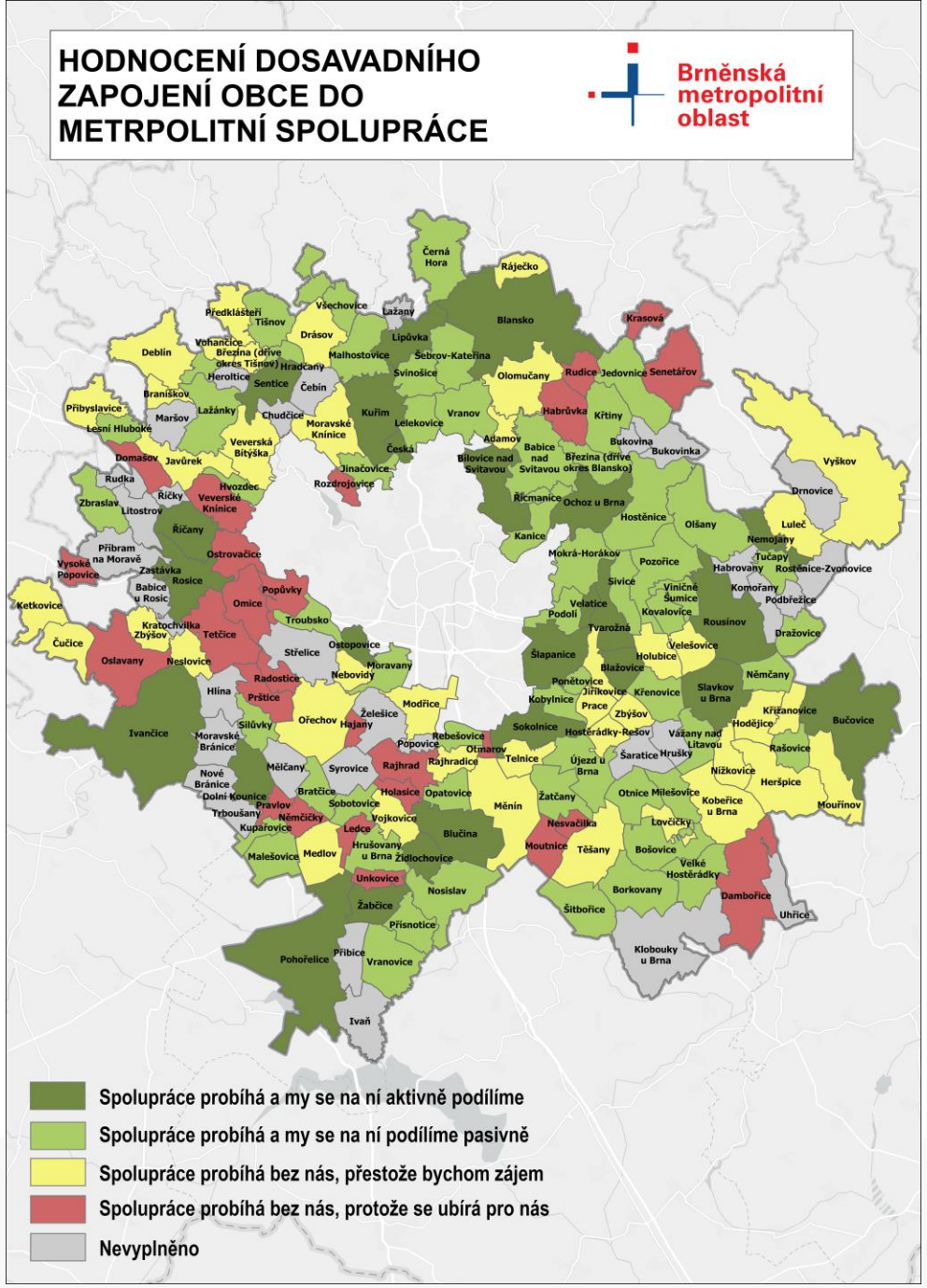

Zdroj: dotazníkové šetření Mid-term hodnocení ITI Ostravské metropolitní oblasti 2021-2027/2029 – dotazník pro stakeholdery, srpen-září 2026

METROPOLITNÍ OBLASTI A AGLOMERACE V ČR

Dotazníkové šetření mezi starostkami a starosty obcí BMO 2026

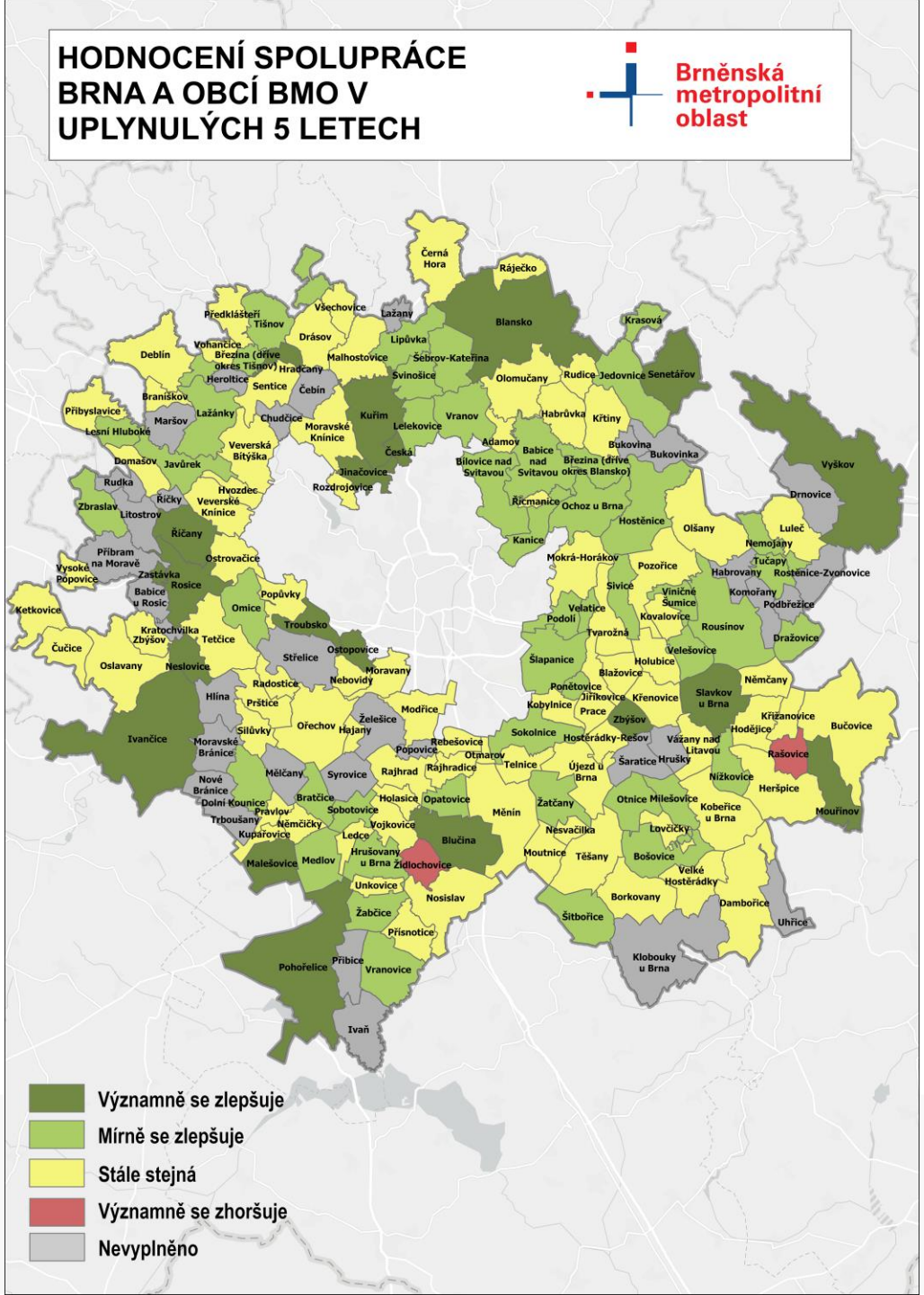
- Navazuje na předchozí šetření z let 2017, 2020 a 2023
- Realizováno březen/duben 2026
- Vysoká návratnost: vyplněno 155 obcemi
- 95 % ví, že je součástí BMO
- 91 % se ztotožňuje s příslušností k BMO
- Více než polovina vedení obcí se na metropolitní spolupráci podílí (aktivně či pasivně), což je o 11 % více než v předchozím šetření

METROPOLITNÍ OBLASTI A AGLOMERACE V ČR

Dosavadní spolupráce a hodnocení nástroje ITI

- **Posun v povědomí o nástroji ITI – vzrostlo na 76 %, což je o 11 procentních bodů více než při předchozím šetření**
- **27 % starostek a starostů zároveň uvedlo, že by se chtělo do spolupráce zapojovat více**
- **Zhodnocení spolupráce za uplynulých 5 let**
  - **Téměř polovina starostek a starostů vnímá zlepšení, přičemž negativní zkušenost je zcela ojedinělá.**

METROPOLITNÍ OBLASTI A AGLOMERACE V ČR

Přidaná hodnota nástroje ITI a metropolitní spolupráce

- **Jistota financování a konec projektů „do šuplíku“**
- **Spolupráce přesahující hranice obcí**
- **Synergie a sdružování zdrojů – kombinace intervencí z více OP (i mimo ITI)**
- **Hybatel efektivního rozvoje území – nejen v kontextu ITI**

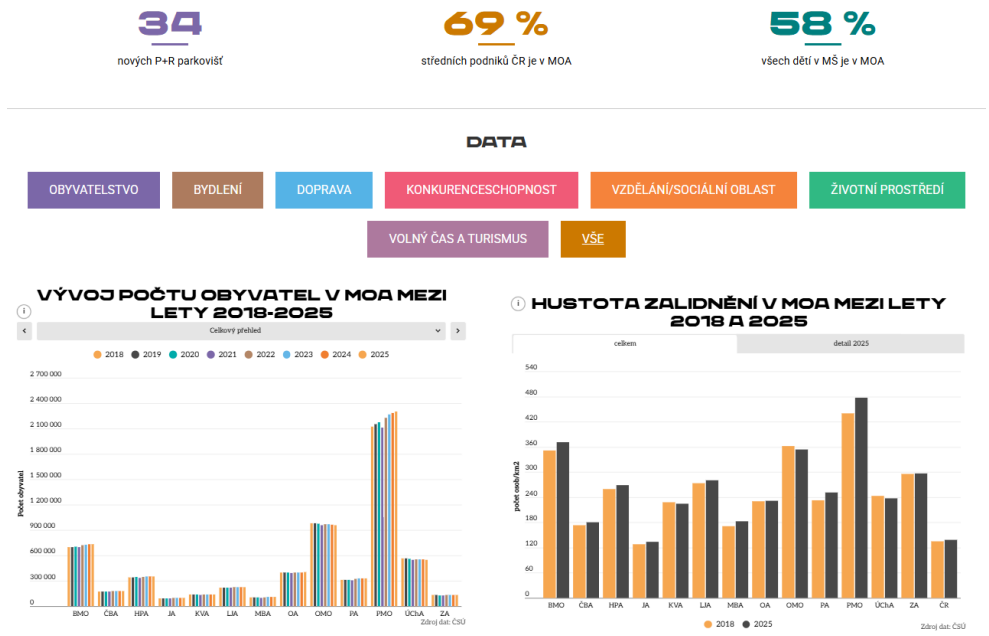
3) Proč a jak se pracujeme s daty?

- **Na úrovni jednotlivých MOA vznikají atlasy, specifické analýzy**
- **Klíčové pro tvorbu integrovaných strategií**
- **Ambice tvorby datové platformy, open data na úrovni MOA**

Atlas Olomoucké aglomerace II.

METROPOLITNÍ OBLASTI A AGLOMERACE V ČR

4) Co dál?

- **Více prozkoumat vliv / dopad projektů na území/vyhodnocování cílů strategie – potenciál pro zlepšení**
- **Integrovanost na úrovni projektů vs. integrovaného řešení**
- **Zkoumat a doporučovat vhodné formy metropolitní spolupráce a řízení**
- **Prohloubit práci s daty pro řízení integrovaných strategií (přenos zkušeností mezi MOA)**
- **Vizibilita dat i výsledků analýz a evaluací pro odbornou a laickou veřejnost**

Děkujeme za pozornost

METROPOLITNÍ OBLASTI A AGLOMERACE V ČR